

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Ympäristö- ja luonnonvarat, Ympäristönsuojelu

Viite

Lausuntopyyntö 22.9.2025

Lausunto Natura-arvioinneista, Energiequelle Oy, Hömossenin tuulivoimahanke, Maalahti

Asian tausta

Energiequelle Finland Oy suunnittelee Hömossenin tuulivoimahanketta Maalahden kuntaan. YVA-menettelyssä on arvioitavana kaksi hankevaihtoehtoa: VE1, 26 tuulivoimalaa ja VE2, 6 tuulivoimalaa. Laajempi hankevaihtoehto on pinta-alaltaan noin 2300 hehtaaria. Alustavan sähkönsiirtosuunnitelman mukaan hankkeen tuottama sähkö johdetaan joko Tuovilan sähköasemalle Mustasaareen (VE-A) tai Kärppiön sähköasemalle Teuvaan (VE-B). Molemmissa vaihtoehtoissa sähkönsiirto tapahtuisi 32–45 kilometriä pitkällä 110 tai 400 kV:n ilmajohtoilla. Molemmissa vaihtoehtoissa ilmajohtot sijoitettaisiin osin uusiin maastokäytäviin ja osin olemassa olevien voimajohtojen rinnalle.

Hankkeesta Kackurmossenin (SAC/SPAFI0800018) ja Varisnevan (FI0800015, SAC) Natura-alueisiin kohdistuvista vaikutuksista on laadittu luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi.

Kackurmossenin Natura-alue (FI0800018, SAC/SPA)

Natura-alueen suojeluperusteisiin kuuluu tietolomakkeen mukaan neljä luontodirektiivin luontotyyppiä, luontodirektiivin lajeista liito-orava ja saukko, 28 alueella pesivää tai levähtävää lintudirektiivin liitteen I lajia tai niitä vastaavia muuttolintulajia sekä kaksi salassa pidettävää lajia.

Kaikkien alueen suojeluperusteena mainittujen luontotyyppien ja lajien osalta suojelutavoitteena on vähintäänkin alueen merkityksen säilyttäminen osana verkostoa. Alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys. Alueen luontotyyppin tai lajin elinympäristön laatua tai lajin populaation elinvoimaisuutta parannetaan ennallistamis- ja hoitotoimenpitein sekä alueen käyttöä ohjaamalla. Luontotyyppin tai lajin elinympäristön laatua tai lajin populaation elinvoimaisuutta parannetaan ennallistamis- ja hoitotoimenpitein. Natura-alueesta osa kuuluu soidensuojeluohjelmaan.

Natura-arviointi on kohdennettu niihin luonnonarvoihin, joiden perusteella Kackurmossenin Natura-alue on sisällytetty osaksi Natura-verkostoa.

Varisnevan Natura-alue (FI0800015, SAC)

Sähkönsiirtoreitin eteläisen vaihtoehdon VE-B linjauksen vieressä sijaitsee Natura 2000 -verkoston kohde, Varisneva (SACFI0800015). Alue sijaitsee Teuvan kunnassa. Varisnevan Natura-arvion tarve tunnistettiin hankkeen YVA-ohjelman laatimisen jälkeen. Yhteysviranomaisen kanssa 22.10.2024 pidetyn työkokouksen perusteella todettiin tarpeelliseksi laatia Natura-arvio Varisnevan alueelle.

Varisneva on pitkänomainen keidassuo, kooltaan 278 ha, jonka suojeluperusteena on kolme luontotyyppiä: keidassuot (253,9 ha), puustoiset suot (51 ha) ja boreaaliset luonnonmetsät (6,09 ha), jonka pinta-ala on NATA-selvityksen perusteella pienentynyt. Varisneva sisältyy soidensuojeluohjelmaan. Lisäksi luontodirektiivin luontotyyppeihin on ehdotettu lisättäväksi Humuspitoiset järvet ja lammet -luontotyyppi (5,96 ha).

Natura-tietolomakkeen mukaan Varisneva on ensisijaisesti linnustonsuojelualue ja tämän takia Natura-arvioon todettiin aiheelliseksi sisällyttää varsinaisten suojeluperusteiden lisäksi myös alueelle ominainen linnusto. Varisneva sijaitsee FINIBA-alueella. Alueen linnusto edustaa varsin hyvin pienemmän puoleisten eteläpohjalaisten keidassoiden linnustoa.

Viereisen Paulakankaan YVA-ohjelman arvioinnissa mainittiin tieto suojelullisesti sensitiivisen lintulajin pesinnästä hankealueen lähistöllä 2023 (Ramboll 2024). Varisnevan linnustosta kootussa pohja-aineistossa ei ole havaintoja, jotka osoittaisivat lintujen vierailleen Varisnevalla.

Alueen vieressä jo kulkevan voimajohdon puutonta johtoaukeaa tultaisiin suunnitelman mukaan leventämään Varisnevan Natura-alueen suuntaan noin 20–40 metriä. Leveimmän vaihtoehdon toteutuessa aukean reunalla sijaitseva reunavyöhyke, jossa puiden kasvukorkeutta rajoitetaan määrävuosin, leviää Natura-alueen suojeluperusteisen luontotyyppin, keidassuot, alueelle pinta-alalla, joka vastaa 0,104 % koko luontotyyppin pinta-alasta.

Natura-alueen puusto, joka sijoittuu lähimmäksi hanketta, on iältään n. 48–90-vuotiasta mänty- ja osin sekametsää.

Arvioinnin kriteerit

Natura-arvioinnissa hankkeen tai suunnitelman vaikutuksia arvioidaan luonnonsuojelulain 34 §:n heikentämiskiellon pohjalta. Arvioinnin

tuloksena vaikutusten merkittävyys ilmoitetaan kaksiporaisella asteikolla: ei merkittävää heikennystä – merkittävä heikennys.

Merkittävyydelle ei ole olemassa yleistä raja-arvoa, vaan se kytkeytyy aina hankkeen tai suunnitelman vaikutusalueella olevan Natura-alueen erityispiirteisiin ja ympäristöolosuhteisiin. Vaikutuksen merkittävyyteen vaikuttavat muun muassa vaikutuksen suuruus, tyyppi, laajuus, kesto, voimakkuus, ajoitus ja todennäköisyys. Erityisesti on otettava huomioon kunkin alueen suojelutavoitteet ja ekologiset ominaispiirteet. Yhdellä alueella merkittäväksi arvioitu vaikutus ei välttämättä ole sitä toisella alueella (Euroopan komissio 2021; Mäkelä ja Salo 2024.)

Vaikutusten merkittävyyttä arvioitaessa tarkastellaan muun muassa luontotyyppien menetyksen tai heikentymisen suhteellista pinta-alaa tai lajin suhteellista yksilömäärää (Euroopan komissio 2021). Vaikutus tulisi määrittää niin, että Natura-alueen suojelun perusteisiin kohdistuvan vaikutuksen laajuutta ja vakavuutta voidaan arvioida.

Vaikutusarvioinnin johtopäätökset, Kackurmossen (FI0800018, SAC/SPA)

Hömosseinin tuulivoimahankkeella ei ole tunnistettu merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Kackurmossenin Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin, suojelun perusteena olevaan nisäkäs- ja lintulajistoon tai alueen koskemattomuuteen.

Suojelun perusteena olevista lintulajeista hankkeella arvioitiin olevan vähäisiä haitallisia vaikutuksia ilmeisimmin toiseen salassa pidettävään lajiin, huuhkajaan sekä pesiviin naurulokkeihin. Muihin lajeihin vaikutukset on arvioitu lievemmiksi tai vaikutuksia ei arvioida olevan.

Nybyn aurinkovoimahankkeella ei arvioitu olevan merkittäviä yhteisvaikutuksia Kackurmossenin Natura-alueen suojeluperusteisiin.

Hankkeiden yhteisvaikutukset useisiin Natura-alueen suo- ja vesilintuihin on arvioitu varsin vähäisiksi. Metsälajeista vaikutuksia arvioidaan kohdistuvan metsäkanalintuihin, pöllöihin ja salassa pidettävään lajiin. Tarkasteltujen hankkeiden yhteisvaikutukset eivät kuitenkaan ylitä merkittävän kielteisen vaikutuksen kynnystä useimpien lajien osalta. Poikkeuksen muodostavat toinen salassa pidettävä laji ja huuhkaja, joille merkittäviksi koituvia haittavaikutuksia ei voi poissulkea. Kyseisiin lajeihin saattaa kohdistua haitallisia vaikutuksia varsinkin Korsbäckin hankkeesta, mikä sijoittuu lajien reviireille. Mikäli Korsbäckin tuulivoimahanke ei toteudu, Kackurmossenin huuhkajaan ja toiseen salassa pidettävään lajiin kohdistuvia merkittäväksi arvioituja yhteisvaikutuksia ei arvioida aiheutuvan. Yleisesti johtopäätökset linnustovaikutuksista ovat hyvin samansuuntaisia kuin aiemmin laaditussa maakuntatason tarkastelussa.

Hankkeen vaikutusten ja yhteisvaikutusten osalta arvioinnissa on epävarmuutta erityisesti päiväpetolintujen ja pöllöjen osalta. Arvion

tuessa käytetyt päiväpetolintujen mallinnukset perustuvat osin vanhentuneeseen tietoon lähiseutujen reviireistä, ja ovat vaikutusten voimakkuuden suhteen osin ristiriitaisia. Elintavoiltaan hyvin erikoistuneilla pöllöillä haittavaikutuksista on vain vähän tietoa. Toteutuneiden tuulivoimahankkeiden linnustoseurantojen tiedot olisivat merkittävä mutta käyttämättä jäävä tietolähde vaikutusten arviointiin, koska tietoja ei yleisesti ole ollut julkisesti saatavilla. Selvityksiä on kuitenkin tehty useissa kotimaisissa tuulivoimahankkeissa.

Erityisesti toista salassa pidettävää lajia koskien lieventämistoimenpiteeksi on esitetty voimaloiden roottorien yhden lavan maalaamista mustaksi. Huuhkajan huomioimiseksi esitetään voimajohtojen merkitsemistä huomiomerkinnöin. Lievennystoimet vähentävät näiden petolintujen törmäysriskiä, mutta eivät muuta arvioinnin lajikohtaisia johtopäätöksiä.

Seudun linnustoon kohdistuvaa, lähelle sijoittuvista tuulivoiman tuotantoalueista aiheutuvaa haitallista yhteisvaikutusta voitaisiin pienentää tuulivoimaloiden rungon alaosan maalauksilla, mikä vähentäisi lintujen törmäyksiä rakenteisiin. Edellä mainitut lievennystoimet vähentävät muidenkin lintulajien törmäysriskiä, joista osa saattaa kuulua Natura-alueen lajistoon. Ensisijaisesti hyötyviä linturyhmiä ovat joutsenet, petolinnut, kurjet, sorsat sekä kanalinnut.

Vaikutusarvioinnin johtopäätökset, Varisneva (FI0800018, SAC)

Hömostenin tuulivoimahankkeen eteläisen sähkönsiirtoreitin linjauksella ei ole tunnistettu merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Varisnevan Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin, alueelle ominaiseen lintulajistoon tai alueen koskemattomuuteen. Kuitenkin Natura-alueelle tunnistettiin kohdistuvan useita vähäiseksi arvioituja heikennyksiä.

Natura-alueen suojelun perusteina olevista luontotyypeistä vähäisiä vaikutuksia voi kohdistua lähinnä luontotyyppiin keidassuot. Muihin luontotyypeihin vaikutuksia ei arvioida käytännössä olevan.

Varisnevalla pesivään ja levähtävään linnustoon uuden voimajohdon perustaminen voi vaikuttaa osaltaan nostamalla kokonaiskuoletta, mihin vaikuttavat yhteisvaikutusten kautta myös Natura-alueen tuntumaan perustetut tai suunnitellut tuulivoima-alueet. Hankkeet heikentävät myös läheisen metsäalueen tilaa, mikä voi seurausvaikutuksineen pienentää joidenkin metsälajien paikallista kantaa. Varisnevan lajistosta vaikutus kohdistuu ilmeisimmin metsoon. Suhteessa alueella harjoitettavaan metsätalouteen ja metsästyksen yhteisvaikutuksenkaan ei silti arvioida olevan vaikutuksiltaan merkittävää.

Arvioitavan hankkeen osalta lieventämistoimiksi on suositeltu rakentamisajan rajoittamista pesimäajan ulkopuolelle ja voimajohdon merkitsemistä huomiomerkinnöin.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunto**Kackurmossen (FI0800018, SAC/SPA)***Natura-arvioinnin kattavuus*

Hankkeessa on tehty selvitys Natura-arvioinnin tarpeesta Sanemossenin (SAC/SPA, FI0800021), Uudenkaarlepyyn saariston (FI0800133, SAC/SPA) ja Merenkurkun saariston (FI0800130, SAC/SPA) Natura-alueita koskien. ELY-keskus arvioi selvitykset riittäviksi, mutta varsin yleisluonteisiksi joidenkin lajien osalta. ELY-keskus nostaa esille, että Sanemossenin Natura-alueen suojeluperusteiselle naurulokille esitetty hankkeiden yhteisvaikutuksena muodostuva vähäinen törmäysriskiarvio sisältää epävarmuutta, koska hankkeessa toteutettu lentoseuranta ei sisällä lajia eikä Natura-arvioinnin tarpeen selvityksessä esitetä tarkemmin lajin liikkumista. Hankkeen luontoselvityksen yhteydessä (liite 8) havaittiin naurulokki kiertelevänä hankealueella. Tietolomakkeen mukaan naurulokkeja pesii alueella 1–3 paria, tämä lisää lajin vaikutusherkyyttä.

Natura-arvioinnin toteutus ja menetelmät

Natura-arvioinnin taustaosuuden hankekuvaus sisältää kaksi hankkeen toteuttamisvaihtoehtoa (VE1 ja VE2). Natura-arvioinnissa hankkeen vaikutuksia tarkastellaan kuitenkin vain laajemman hankevaihtoehdon (VE1) osalta, minkä vuoksi ELY-keskus ei ota kantaa suppeamman hankevaihtoehdon Natura-alueeseen kohdistuvista vaikutuksista.

Natura-arvioinnissa hyödynnetään virallista Natura-tietolomaketta, Natura-alueen luontotyyppitietoja (Metsähallitus 2023), Lajitietokeskuksen lajihavaintoja (Suomen lajitietokeskus 2023) ja hankkeessa toteutettuja luonto- ja lajiselvityksiä. Yhteisvaikutusten arvioinnissa hyödynnetään Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntakaavojen tuulivoima-alueiden vaikutuksista laadittua Natura-arviointia (Sitowise 2024). Tämän osalta ELY-keskus nostaa esille, että arvioitava hanke sijoittuu osittain Pohjanmaan maakuntakaavan tuulivoimaselvityksen tuulivoimaloiden alueelle (tv-alue 75). Hankealue on tv-aluetta 75 pinta-alaltaan suurempi ja se ulottuu länsiosastaan lähemmäksi Natura-aluetta. ELY-keskus on Pohjanmaan maakuntakaavan tuulivoima-alueiden Natura-arvioinnista antamassaan Natura-lausunnossa (EPOELY/597/2022, 26.1.2024) esittänyt tarpeelliseksi poistaa kyseinen tv-alue 75 maakuntakaavasta linnustoon kohdistuvien vaikutusten vuoksi, koska sen vaikutukset jäävät lintudirektiivin perusteella osoitetuille Natura-alueille epävarmoiksi erityisesti muuttolinnustoon kohdistuvien vaikutusten osalta.

Natura-arvioinnin sisältö- ja muotovaatimukset on määritelty varsin tarkasti sekä Euroopan komission (2021a) ohjeistuksen että Euroopan

unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöjen pohjalta. Euroopan komission mukaan (2021) *"Natura-arvioinnin tulee olla riittävän yksityiskohtainen ja asianmukainen, jotta voidaan tieteelliseen tietoon perustuen esittää, että haitallisia vaikutuksia ei muodostu"*. Näin ennen lupapäätöstä on varmistuttava siitä, että arviointi on asianmukainen ja siinä esitetyt johtopäätökset ovat perusteltuja. ELY-keskuksen arvion mukaan Natura-arviointi on suojeluperusteisten luontotyyppien sekä lajeista liito-oravan ja saukon osalta riittävä ja asianmukainen. Lintudirektiivin liitteen I lajien vaikutusarvioon sisältyy hankkeen itsensä, mutta erityisesti hankkeiden yhteisvaikutusten, osalta epävarmuutta. Epävarmuutta arviointiin aiheuttaa tausta-aineistoihin ja toteutettuihin hankeselvityksiin sisältyvät puutteet ja epävarmuudet, yhteisvaikutuksia aiheuttavien hankkeiden eteneminen sekä saatavilla olevan vertaisarvioidun tutkimustiedon vähyys. Hankkeen vaikutusmekanismit tunnistetaan osana arvioinnin taustaosuutta. Vaikutusarvio jää kuitenkin osittain yleistasoiseksi paikkatietoperusteiseksi asiantuntija-arvioksi, eikä siinä tehtyjen johtopäätösten tueksi esitetä esimerkiksi lajien tarkempaa esiintymistä Natura-alueella tai ruokailulentojen suuntautumista (pl. päiväpetolintuseurannan lajit). ELY-keskus nostaa esille, että hankkeiden yhteisvaikutukset tulee huomioida osana Natura-alueen eheyden arviota. Arvioinnissa eheyden arvio tehdään vain hankkeen itsensä vaikutusten osalta. Yhteisvaikutusten osalta muiden hankkeiden sähkönsiirtoreittien huomioiminen on puutteellista.

Vaikutukset suojeluperusteena oleviin luontodirektiivin liitteen I luontotyyppeihin

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan hankkeesta luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten arvio on asianmukainen ja riittävä. ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn arvioon siitä, että hankkeesta ei todennäköisesti aiheudu heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin luontotyyppeihin.

Vaikutukset saukkoon

Hankkeesta ei arvioida aiheutuvan vaikutuksia saukkoon. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi soveltuvia uomaosuuksia ei arvioida sijoittuvan Natura-alueelle eikä hankealueelle tietolomakkeen ja karttatarkastelun perusteella. Alueilla on arvion mukaan saukoille merkitystä lähinnä tilapäisempänä ruokailu- ja läpikulkupaikkana. ELY-keskus yhtyy arviossa siihen, ettei hankkeesta aiheudu lajiin todennäköisesti merkittäviä heikentäviä vaikutuksia. ELY-keskus kuitenkin huomauttaa, että hankerakentamisella saattaa olla heikentävä vaikutus virtavesien kulkuesteettömyyteen sekä lajille soveltuvien virtavesien läheisyydessä ja yläpuolisella valuma-alueella rakennettaessa veden laatuun ja määrään.

Vaikutukset liito-oravaan

Hankkeesta ei arvioida aiheutuvan vaikutuksia liito-oravaan. ELY-keskus tulkitsee arvion oikeasuuntaiseksi ja katsoo, ettei hankkeesta

todennäköisesti aiheudu lajiin heikentäviä vaikutuksia.
Petolahdenjokilaakso heikentää itä-länsisuuntaista kulkuyhteyttä
Natura-alueen ja hankealueen välillä.

Vaikutukset lintudirektiivin liitteen I lajeihin

Selvitysten riittävyys

ELY-keskus arvioi, että päämuuttoreiteille ja linnustollisesti arvokkaan Natura-alueen vaikutusalueelle sijoittuminen korostaa huolellisesti laadittujen linnustoselvitysten tärkeyttä. Hankkeessa toteutettuihin linnustoselvityksiin sisältyy alla tarkemmin esitetysti puutteita ja epävarmuutta (kts. liite 1).

Hankkeessa havainnoitiin 10 päivän ajan kevätmuuttoa (7 pv 6.-20.4.2023 ja 3 pv 19.4., 30.4. ja 21.5.2024) ja 16 päivän ajan syysmuuttoa (11 pv 6.9.–19.10.2023 ja 5 pv 23.8.–4.10.2024). Muutonseurantapäivien lukumäärä ei vastaa ohjeistuksessa esitettyä vähimmäismäärää (Ympäristöministeriö 2016), jonka mukaan kevät- ja syysmuuton seurantaa tulisi toteuttaa vähintään 30 päivän ajan niin maalis-toukokuussa kuin elo-marraskuussa. Seurantaan valikoituneiden päivien ajoittamisen onnistumista suhteessa muuton etenemiseen ei arvioida.

Hankkeessa toteutettiin päiväpetolintuseuranta ajanjaksolla (30.4.–14.8.2024, 15 pv, 120 h). Seurannan tarkoituksena oli selvittää hankealueella ja sen läheisyydessä liikkuvien paikallisten päiväpetolintujen lentoratoja ja -korkeuksia. ELY-keskuksen arvion mukaan päiväpetolintujen lentoseuranta olisi ollut perusteltua laajentaa huomioimaan tietolomakkeen ja tutkimustiedon perusteella myös muita mahdollisesti kriittisiä suojeluperustelajeja, esimerkiksi kaakkuri ja naurulokki.

Natura-arvioinnissa tausta-aineistona hyödynnettävä pesimälinnustoselvitys toteutettiin kahdeksana päivänä ajanjaksolla 1.6.–28.6.2023. ELY-keskus katsoo, että toteutettua pesimälinnuston kartoituslaskentaa ei dokumentoida riittävällä tarkkuudella.

Vaikutusarvio

Hankkeesta ei arvioida aiheutuvan merkittäviä heikentäviä vaikutuksia lintudirektiivin liitteen I lajeille, kuitenkin kaakkurille, ruskosuohaukalle, sinisuohaukalle, teerelle, metsolle, kurjelle, naurulokille, varpuspöllölle, helmipöllölle ja toiselle salassa pidettävälle lajille arvioidaan aiheutuvan enintään vähäisiä haitallisia vaikutuksia. Toiselle salassa pidettävälle lajille ja huuhkajalle vaikutukset hankkeen itsensä osalta arvioidaan vähäisiksi.

Natura-alueella on monipuolinen ja runsas sekä maakunnallisesti arvokas pesimälinnusto. Suojeluperusteisiin kuuluu Natura-tietolomakkeen mukaan 28 alueella pesivää tai levähtävää

lintudirektiivin liitteen I lajia tai niitä vastaavaa muuttolintulajia sekä kaksi salassa pidettävää lajia. Alueella pesii eriasteisesti uhanalaisia ja voimakkaasti taantuneita lajeja. Joitakin lajeja on Natura-tietolomakkeessa arvioitu esiintyväksi vain 1–2 parin verran. Lajit ovat tämän vuoksi vaikutusherkkiä. Tietolomakkeessa tietojen laatu arvioidaan usean lajin osalta huonoksi.

ELY-keskus tulkitsee esitetyn vaikutusarvion hankkeen itsensä osalta todennäköisesti oikeasuuntaiseksi pesimäkaudella pääsääntöisesti Natura-alueella sijaitsevia elinympäristöjä hyödyntävien lajien osalta.

ELY-keskus yhtyy arvioinnissa siihen, että arvioitava hanke voimistaa Natura-alueeseen kytkeytyneiden metsä- ja suoalueiden pirstoutumista ja niissä häiriön määrää. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan esitettyyn arvioon sisältyy epävarmuutta lajien osalta, jotka ovat vaikutusherkkiä metsä- ja suoalueverkoston kytkeytyneisyyden heikkenemiselle ja joiden suojeluperusteisia kantoja Natura-alueen metsäala ei riitä ylläpitämään. Tällaisia lajeja, jotka on lisäksi tunnistettu tuulivoimavaikutuksille alttiiksi, ovat esimerkiksi teeri ja metso sekä pöllölajeista varpus- ja helmipöllö ja huuhkaja (Balotari-Chiebao ym. 2021; Tolvanen ym. 2023). ELY-keskus nostaa esille, että metsäkanalintukannoissa saattaa olla voimakkaita vaihteluita vuosien välillä, eikä yhtenä vuonna toteutettu kartoitus anna kokonaiskuvaa esiintymisestä. Saatavilla olevan vertaisarvioidun tutkimustiedon perusteella arvioiden huuhkajan tuulivoima-alueisiin kohdistuva välttely- ja häiriövaikutus on varsin laaja-alaista ja hankkeesta aiheutuvat vaikutukset yltäisivät Natura-alueelle (Tolvanen ym. 2023).

Saalistuslentoja Natura-alueen ulkopuolelle voidaan olettaa kohdistavan salassa pidettävien lajien, kaakkurin ja naurulokin, ruskosuo-, sinisuo- ja nuolihaukan, varpus- ja helmipöllön sekä huuhkajan, mahdollisesti myös kuikka, pikkulokki sekä kala- ja lapintiira. Osa lajeista on tunnistettu vertaisarvioidussa tutkimuksessa tuulivoimavaikutuksille riski- ja vaikutusalttiiksi (Balotari-Chiebao ym. 2021; Garthe ym. 2023; Tolvanen ym. 2023). Osana hankeselvityksiä ei kuvata tarkemmin lajien lentojen suuntautumista (pl. päiväpetolintujen lentoseurannan lajit). Vaikutusarvio tehdään pääsääntöisesti paikkatietoperusteisena aiempiin lajihavaintoihin ja hankeselvityksiin pohjautuvana asiantuntija-arviona. Hankealueen luoteis- ja pohjoisosiin sijoittuvat Unjärven ja Stenträsketin alueet, mutta myös hankealueen suokokonaisuudet Hömossen, Lillmossen, Rimossen ja Lappmossträsket tunnistetaan potentiaalisiksi, vaikkei todennäköisimmiksi, ravinnonhankintaympäristöiksi. ELY-keskus nostaa esille, että Natura-alueen ja tunnistettujen ravinnonhankintaympäristöjen väliin sijoittuu tuulivoimaloita hankealueen luoteis- ja länsiosaan, minkä lisäksi suokokonaisuuksien lähiympäristöön sijoittuu hankkeen suunniteltu 110-kV tai 400 kV-sähkönsiirto-osuus. ELY-keskus tulkitsee esitetyn vaikutusarvion ei-merkittävistä vaikutuksista todennäköisesti oikeasuuntaiseksi yksittäisten lajien osalta, mutta katsoo että vaikutukset voivat

muodostua myös arvioitua suuremmiksi. Epävarmuutta kokonaisarvioon lisää todennäköisyys siitä, että usea suojeluperustelaji suuntaa saalistuslentoja Natura-alueen ulkopuolelle ja mahdollisesti myös hankealueelle. ELY-keskus nostaa esille, että pesimälinnustoselvityksessä havaittiin hankealueella kiertelevinä naurulokki ja kalatiira (liite 8) ja että saalistuslennot voivat joillakin lajeista ulottua ravintotilanteen mukaisesti tavanomaista kauemmaksi.

ELY-keskus arvioi, että hanke on omiaan supistamaan Natura-alueen ympäristön tuulivoimaloista vapaata aluetta ja kaventamaan olemassa olevia vapaita lentoväyliä Natura-alueella levähtävien yksilöiden kannalta. Erityisen ongelmalliseksi ELY-keskus katsoo hankealueen länsi- ja luoteisosaan sijoittuvat tuulivoimalat, jotka kaventavat Petolahdenjokilaaksossa sijaitsevaa tuulivoimavapaata aluetta sen länsiosasta. Tällä kehityksellä saattaa olla pitkäaikaisvaikutuksia Natura-alueen saavutettavuuteen sekä edustavuuteen ja toiminnallisuuteen levähdyspaikkana. Kokonaisuutena arvioiden hanke aiheuttaa riskin Natura-alueella levähtäville yksilöille.

Salassa pidettävien lajien osalta katso liite 1.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Natura-arvioinnissa hankkeiden yhteisvaikutuksia arvioidaan kahden eri tilanteen osalta: Tilanteessa, jossa Natura-alueen länsipuolelle rajautuva Korsbäckin tuulivoimahanke toteutuu ja tilanteessa, jossa Korsbäck ei toteudu. Mikäli Korsbäckin hanke ei toteudu, hankkeiden yhteisvaikutukset eivät arvioinnin mukaan muodostu merkittävän heikentäviksi yhdenkään suojeluperustelajin kannalta. Hankkeista aiheutuvia merkittäviä yhteisvaikutuksia ei voida poissulkea toisen salassa pidettävän lajin ja huuhkajan osalta, mikäli Korsbäck toteutuu.

Yhteisvaikutusarvioon sisältyy epävarmuutta, mikä aiheutuu epätietoisuudesta koskien yhteisvaikutuksia aiheuttavien hankkeiden suunnitteluprosessien etenemistä ja niiden toteutumista. Natura-aluetta lähimmäksi sijoittuvien Korsbäckin ja Brändskogenin hankkeiden hankeselvityksiä ei ole vielä saatavilla, eikä niitä ole mahdollista hyödyntää vaikutusarviossa. Korsbäckin vaikutukset suojeluperusteiseen linnustoon arvioidaan maantieteellisen sijainnin ja Natura-alueen läheisyyden vuoksi nyt arvioitavaa hanketta suuremmiksi. ELY-keskus nostaa tässä kohdin esille sen, että Natura-alueen eteläpuolelle sijoittuva Brändskogen on omiaan kasvattamaan vaikutuksia joidenkin lajien osalta. Eri hankkeiden Natura-alueen vaikutusalueelle sijoittuvat sähkönsiirto-osuudet ovat käsitelty pintapuolisesti osana yhteisvaikutuksia. Sähkönsiirtoreitit voimistavat metsä- ja suoalueiden pirstaloitumista sekä kasvattavat lajikohtaista törmäysriskiä voimajohtoon ja pylväsrakenteisiin.

ELY-keskus arvioi, että esitetty yhteisvaikutusarvio on luontotyyppien sekä saukon ja liito-oravan osalta todennäköisesti oikeasuuntainen, eikä merkittäviä yhteisvaikutuksia todennäköisesti muodostu.

ELY-keskus katsoo, että yhteisvaikutusarvio sisältää epävarmuutta lintudirektiivin liitteen I lajien osalta. Epävarmuutta yhteisvaikutusarvioon sisältyy erityisesti Natura-alueella levähtävien lajien, metsä- ja suoalueiden pirstoutumiselle ja tuulivoimavaikutuksille herkiksi tunnistettujen lajien sekä saalistuslentoja Natura-alueen ulkopuolelle suuntaavien lajien osalta. Lajiryhmien osalta ELY-keskus on jo aiemmin lausunnossa tuonut esille epävarmuutta Hömossenin hankkeen itsensä vaikutusarvioinnin osalta.

Eri vaiheissa suunnittelua, kaavoitettusta tai jo tuotannossa olevat tuulivoima-alueet muodostavat itälänsisuuntaisesti tarkasteltuna leveään lähes yhtenäisen vyöhykkeen rannikolta sisämaahan. Tuulivoima-alueiden vyöhyke on laaja myös pohjoiseteläsuunnassa. Hankealueet sijoittuvat usealle ilmansuunnalle Natura-alueesta tarkasteltuna. Niistä yhteisvaikutuksena mahdollisesti muodostuva häiriövaikutus sekä kasvanut törmäysriski tuulivoimaloihin muodostuu varsin laaja-alaiseksi. Tuulivoimaloista vapaat alueet vähenevät ja tuulivoimavapaat lentoväylät kapenevat Natura-alueen ympärillä erityisesti Petolahdenjokilaaksossa ja Natura-alueen eteläpuolella hankkeiden yhteisvaikutuksena. Edellä esitetty kehityskulku saattaa vaikuttaa Natura-alueen saavutettavuuteen sekä edustavuuteen ja toiminnallisuuteen levähdysalueena. Toiseen salassa pidettävään lajiin kohdistuvia merkittäviä yhteisvaikutuksia ei voida ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ilman epäilystä poissulkea, ja sijoittuminen päämuuttoreiteille tekee lajista erityisen häiriöherkän. Salassa pidettävään lajiin kohdistuvia merkittäviä heikentäviä yhteisvaikutuksia ei voida ilman epäilystä poissulkea erityisesti Korsbäckin hankkeen toteutuessa. Korsbäckin toteuttamatta jääminen voidaan arvioida vähentävän merkittävien vaikutusten muodostumisen todennäköisyyttä kyseiseen lajiin, mutta ei poissulje arvioinnissa esitetyn tiedon perusteella niitä riittävällä tavalla. Muiden levähtävien suojeluperustelajien osalta ELY-keskus tulkitsee vaikutusarvion ei-merkittävistä vaikutuksista todennäköisesti oikeasuuntaiseksi, mutta nostaa esille sen, että hankealue sijoittuu myös kurjen ja joutsenen päämuuttoreiteille. Kurki ja joutsen ovat Natura-alueella suojeluperusteina pesiviä. Edellä kuvatulla kehityksellä saattaa olla pitkäaikaisvaikutuksia Natura-alueella pesivien yksilöiden korvautuvuuteen. On esitetty, että tuulivoimalat vaikuttavat kurkien esiintymiseen ja muuttaviin kurkiin laaja-alaisena välttelyvaikutuksena (Tolvanen ym. 2023).

ELY-keskus yhtyy arvioinnissa siihen, että Natura-alueen läheisyyteen sijoittuvat tuulivoimahankkeet pirstovat jo itsessään Natura-alueeseen kytkeytyneitä metsä- ja suoalueita sekä aiheuttavat niitä hyödyntäville lajeille häiriövaikutusta ja elinympäristömenetystä. Yksittäisten

hankkeiden kumuloituvana yhteisvaikutuksena saattaa muodostua välillisiä vaikutuksia Natura-alueeseen. Natura-alueen metsäala ei ole riittävä turvaamaan kaikkien suojeluperustelajien populaatioita. Jotta hankkeiden yhteisvaikutukset eivät erityisesti pitkällä ajanjaksolla tarkasteltuna muodostuisi arvioitua suuremmiksi, korostuu hankekohtaisesti toteutettu lajien huomiointi parhaaseen saatavilla olevaan vertaisarvioituun tutkimustietoon ja käytäntöihin perustuen. ELY-keskus tulkitsee yhteisvaikutusarvion huuhkajan sisältäen Korsbäckin hankkeen osalta oikeasuuntaiseksi, mutta katsoo myös Brändskogenin olevan omiaan kasvattamaan lajireviiriin kohdistuvia vaikutuksia.

Hankkeiden yhteisvaikutuksena Natura-alueen ulkopuolelle ja mahdollisesti hankealueelle suuntaavien lajien saalistuslentoihin ja ravinnonhankintaympäristöihin kohdistuva vaikutus laajenee maantieteellisesti ja todennäköisyyden vaikutuksille voidaan arvioida kasvavan erityisesti Natura-alueen länsipuolelle sijoittuvan Korsbäckin hankkeen toteutuessa. Kehityskululla saattaa olla pitkäaikaisvaikutuksia esimerkiksi ravinnonhankinta-alueiden valikoitumiseen ja toiminnallisuuteen lisäten myös vähemmän todennäköisten ravinnonhankintaympäristöjen merkitystä.

Salassa pidettävien lajien osalta katso liite 1.

Vaikutukset Natura-alueen eheyteen

Hankkeen itsensä ei arvioida aiheuttavan Natura-alueen suojeluperusteisiin luontotyyppeihin tai lajistoon merkittävää heikennystä. Suojelun perusteena olevista lintulajeista hankkeella arvioidaan olevan vähäisiä haitallisia vaikutuksia ilmeisimmin toiseen salassa pidettävään lajiin, huuhkajaan sekä pesiviin naurulokkeihin. Muihin lajeihin kohdistuvat vaikutukset on arvioitu enintään vähäisiksi tai vaikutuksia ei arvioida muodostuvaksi lainkaan. Hankkeiden yhteisvaikutuksena merkittävää heikennystä huuhkajaan ja toiseen salassa pidettävään lajiin ei voida poissulkea, mikäli Korsbäckin tuulivoimahanke toteutuu. Muussa tapauksessa merkittävää yhteisvaikutuksena muodostuvaa heikennystä ei lajeihin tunnisteta.

ELY-keskus katsoo aiemmin lausunnossa esitetysti, että arviointiin sisältyy epävarmuutta hankkeen itsensä vaikutusten osalta, mutta erityisesti pitkällä ajanjaksolla ilmenevien yhteisvaikutusten osalta. Epävarmuutta esitettyyn vaikutusarvioon aiheuttavat tuulivoiman lajivaikutuksia koskevan vertaisarvioidun tutkimustiedon vähyiden lisäksi arvioinnissa hyödynnetyt tausta-aineistot, hankeselvitykset sekä epävarmuus yhteisvaikutuksia aiheuttavien hankkeiden etenemisestä. Natura-alueen ympärille kohdistuu tuulivoimarakentamisesta voimakas maankäyttöpaine.

Koska hankkeen vaikutukset yksin ja yhdessä muiden tuulivoimahankeiden kanssa Natura-alueen suojeluperustelajeihin eri

aikajänteillä tarkasteltuna jäävät epävarmoiksi, arvioi ELY-keskus varovaisuusperiaatteen mukaisesti Natura-alueen eheyteen kohdistuvat vaikutukset merkittävän heikentäviksi.

Vaikutuksia lieventävät toimenpiteet

Hankevaikutuksia ja hankkeiden yhteisvaikutuksia lieventäviksi toimenpiteiksi esitetään tuulivoimaloiden yhden lavan maalaamista tummalla sävyllä, tuulivoimaloiden runkojen alaosan sävyttämistä tummalla sävyllä sekä huuhkajaan kohdistuvien vaikutusten osalta sähkönsiirto-osuuksien merkitsemistä huomiorakenteilla. Toimenpiteillä pyritään vähentämään erityisesti toiseen salassa pidettäviin lajiin ja huuhkajaan kohdistuvia vaikutuksia, mutta myös muuhun lintulajistoon kohdistuvia törmäysvaikutuksia. Lieventävät toimenpiteet arvioidaan riittämättömiksi vaikuttamaan arvioinnissa esitettyihin lajikohtaisiin vaikutusarvioihin. ELY-keskus yhtyy esitettyyn arvioon, ja katsoo erityisesti voimalarunkojen alaosan maalaamisen tummasävytteiseksi ja sähkönsiirto-osuuksien huomiorakenteet tarpeelliseksi osana hankkeen mahdollista jatkosuunnittelua.

Lausunnon yhteenveto

Vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella varovaisuusperiaate edellyttää Natura-arvioinnin kohdalla merkittävien vaikutusten poissulkemista tavalla, joka ei jätä epäilyksiä (mm. KHO 2020:3). ELY-keskus huomauttaa, että komission tulkintaohjeen mukaan ei-merkittävät, mutta vähäiset tai kohtalaiset, vaikutukset moneen luontotyyppiin tai lajiin saattavat heikentää alueen ekologista rakennetta ja toimintaa merkittävästi.

ELY-keskus katsoo, että esitettyyn vaikutusarvioon sisältyy aiemmin lausunnossa esitetysti epävarmuutta hankkeen itsensä vaikutusten osalta, mutta erityisesti hankkeiden yhteisvaikutuksena muodostuva heikennyksen merkittävyyden aste ja sen suuruus eri aikajänteillä tarkasteltuna jää epävarmaksi Natura-alueella levähtävien lajien, Natura-alueen ulkopuolella saalistavien lajien sekä metsäalueiden pirstoutumiselle ja tuulivoimavaikutuksille häiriöherkiksi tunnistettujen lintudirektiivin liitteen I lajien osalta. Yhteisvaikutusten osalta merkittävät kielteiset vaikutukset voivat arvioinnin mukaan realisoitua osalle suojelun perusteena olevia lajeja jo yksistään Korsbäckin hankkeen toteutuessa. Täten arvioitava hankekokonaisuus tulee arvioida varovaisuusperiaatteen mukaisesti merkittävän heikentäväksi.

Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 35 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausunnotmenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 verkostoon. Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, saadaan lupa muutoin lainsäädännössä säädetyt

edellytykset täyttävälle hankkeelle kuitenkin myöntää tai suunnitelma hyväksyä tai vahvistaa, jos hankkeelle tai suunnitelmalle ei ole vaihtoehtoisia ratkaisua ja valtioneuvosto yleisistunnossa päättää, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä.

Varisneva (FI0800018, SAC)

Natura-arvioinnin toteutus ja menetelmät

Hankkeessa tarkastellaan kahta eri sähkönsiirtovaihtoehtoa, 110 tai 400 kV voimajohtoa, joista 400 kV voimajohdon johtoaueka on leveämpi ja sen reunavyöhyke, jossa puiden kasvukorkeutta rajoitetaan koneellisesti, leviää Natura-alueen sisäpuolelle keidassoiden luontotyyppin alueelle pinta-alalla, joka vastaa 0,104 % keidassoiden koko pinta-alasta Natura-alueella.

Natura-arvioinnin keskeisiä lähtötietoja ovat Varisnevan Natura-tietolomakkeen ja Hömossenin hankesuunnitelman tiedot. Varisnevan luontotyyppi- ja linnustotietoja täydentävät varsinaista Natura-tietolomaketta tuoreemmat NATA-arviointilomakkeen tiedot (Metsähallitus 2018) sekä SAKTI-järjestelmään tallennetut biotooppikuviotiedot valtion luonnonsuojelualueista (Metsähallitus 2019). Linnustosta koottiin tietoja myös Kananon (2003) selvityksestä sekä Tiira-tietokannan havainnoista v. 2014–2024 (Birdlife 2024). Yhteisvaikutusten arviointiin tarkastettiin myös Varisnevan lähimpien tuulivoimahankkeiden ympäristövaikutusten arviointimenettelyn selostuksia (Ramboll 2011: Teuvan Paskoonharju, Ramboll 2022: Närpiön Bredåsen, Ramboll 2023: Teuvan Paulakangas, alustavat selvitykset) ja niistä annettuja lausuntoja. Tausta-aineistona oli myös Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavaa koskeva selvitys potentiaalisten tuulivoima-alueiden vaikutuksista niiden lähellä sijaitseviin Natura-alueisiin (Bigler ym. 2024). Peruskartta- ja ilmakuvatarkastelujen tukena on käytetty Maanmittauslaitoksen Paikkatietoikkuna-palvelussa julkaistuja historiallisia ilmakuvia.

Varisnevan linnustoarvot, jotka eivät kuulu alueen suojeluperusteisiin on huomioitu Natura-arvioinnissa, mutta ELY-keskus katsoo, että käytetty lintuaineisto on osin vanhentunutta, eikä välttämättä kuvasta alueen nykytilaa.

Arvioinnissa ei ole arvioitu esimerkiksi mallinnusohjelmistoja käyttämällä lisääntyvän huleveden määrää ja määrän muutoksen vaikutuksia, eikä riittävän varmoja tieteelliseen tietoon pohjautuvia päätelmiä vaikutuksista Natura-alueen eheyteen voi kaikilta osin tehdä.

Arvioinnissa ei ole arvioitu hankkeen vaikutuksia Natura-alueella tehtäviin mahdollisiin tuleviin ennallistamistoimiin.

Reunavaikutusten arvioinnissa uuden voimalinjan johtoaukealle määritettiin 250 metrin vyöhyke, minkä sisällä reunavaikutusta voi ilmetä ja suon reunuspuustoa arvioidaan altistuvan n. 35–65 metriä lisää reunavaikutukselle 400 kV voimalinjan toteutuessa. ELY-keskus katsoo arvion olevan varovaisuusperiaatteen mukainen ja vastaavan riittävän tarkasti pinta-alaa, jonka verran nykyinen voimalinja levenee Natura-alueen suuntaan.

Vaikutukset suojeluperusteena oleviin luontodirektiivin liitteen I luontotyyppeihin

Selvitysten riittävyys

Hankkeen keskeiset vaikutusmekanismit suojeluperusteisiin luontotyyppeihin on huomioitu selvityksessä. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan hankkeen luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten arvio on kuitenkin osin puutteellinen hulevesien määrän osalta arvion muodostamiseksi.

ELY-keskus huomauttaa, että hankkeessa ei ole arvioitu hankkeen takia lisääntyvän valumaveden ja sen kuljettamien aineiden määrää menetelmällä, joka antaisi asiasta numeerisen arvon, mikä on tärkeää hankealueen läheisestä sijainnista johtuvan suoran vaikutuksen arvioimiseksi. Vaikutusten arvioinnin tulee Natura-selvityksessä pohjautua parhaaseen saatavilla olevaan tieteelliseen tietoon, mitä vaikutusten arviointi ei tällä hetkellä toteuta ja arviointia pitää tältä osin täydentää.

Hankkeen arvionnasta ei käy selväksi, onko hankkeen suunnittelussa huomioitu Natura-alueen ennallistamiseen liittyviä toimenpiteitä. Isoin osa sekä kunnostustoimenpiteistä että hankkeen vaikutuksista kohdistuisi alueen keidassoihin. Keidassoiden luontotyyppin tärkein heikkenemisen aiheuttaja on metsäojitus (SYKE 2025). Muita syitä ovat turpeenotto, pellonraivaus, reunametsien hakkuut sekä yhdistymien pirstoutuminen rakentamisen, mm. tieverkostojen vuoksi. Natura-alueen suojelutavoitteiden mukaiseen kunnostamiseen voi mahdollisesti kuulua vanhojen alueella olevien ojien täyttöö ja hankkeen toteutuksessa on huomioitava Varisnevan Natura-alueen suojelutavoitteiden mukainen tarve suon ennallistamiseksi, jonka puitteissa suon reunaosia tultaneen vettämään ja ojia tukkimaan. Hanke ei saa estää tai vaarantaa tämän tavoitteen toteuttamista ja hankkeen toteutuksessa tulee ottaa huomioon se mahdollisuus, että Natura-alueen reunavyöhyke mahdollisesti muuttuu kosteusolosuhteidensa suhteen, mikä voi vaikuttaa lähellä aluetta oleviin rakenteisiin. Alueen reunalta saatetaan myös poistaa puustoa osana ennallistamista ja tuleva sähkölinja ei saa estää tähän liittyviä toimenpiteitä. Hanke ei saa missään vaiheessa aiheuttaa Natura-alueen kuivumista.

ELY-keskus katsoo reunavaikutusten arvion olevan perusteltu ja varovaisuusperiaatetta sovelletun.

Yhteisvaikutuksia käsitellään omassa osiossaan.

Vaikutusarvio

Valumavesiin liittyvän datan puutteellisuuden vuoksi, ELY-keskus ei voi yhtyä näkemykseen, jonka mukaan voimalinjan vaikutukset Varisnevan Natura-alueen suojeluperusteisille luontotyypeille eivät todennäköisesti nouse merkittäviksi.

ELY-keskus katsoo, että vähäistä suurempaa vaikutusta Varisnevan suojeluperusteisiin luontotyypeihin ei voi valumavesien osalta täysin poissulkea, kun huomioidaan luontotyyppien herkkyyys ja laskennallisen arvion puute. Myös osa puustoisten soiden luontotyyppistä sijaitsee lähellä hankealuetta ja voi kokea vaikutuksia lisääntyneiden valumavesien määrästä.

Arvioinnista puuttuu myös arvio hankkeen mahdollisista estävistä vaikutuksista Natura-alueen ennallistustoimenpiteisiin. Hanke ei saa haitata Natura-alueen tilan parantamista tulevaisuudessa.

Myös suunnitelman mukaista suoraa vaikutusta, joka tapahtuu leveämmän 400 kV johtolinjan reunavyöhykkeen levitessä suojeluperusteisen luontotyyppin, keidassuot, alueelle tulisi ensisijaisesti välttää, vaikka vaikutus tuskin yksinään nousee merkittäväksi.

Kummankaan voimalinjavaihtoehdon reunavaikutukset tuskin aiheuttavat merkittävää suojeluperusteisten luontotyyppien heikkenemistä.

ELY-keskus yhtyy näkemykseen, jonka mukaan luonnontilaiset metsät eivät todennäköisesti koe vaikutuksia hankkeesta.

Vaikutukset linnustoon

Selvitysten riittävyys

Vaikutusmekanismit linnustolle on tunnistettu oikeasuuntaisesti, vaikkakin linnustaselvitysten osalta arvioinnin pohjatiedot ovat vanhentuneita sekä ajallisesti että Natura-alueen toiselle puolelle jo toteutuneen Paskoonharjun tuulivoimapuiston linnustoon kohdistuvien vaikutusten vuoksi. Tehty arviointi perustuu useisiin vanhoihin linnustokartoituksiin, joista osa on tehty yli 13 vuotta sitten eikä tuoreempien selvitysten kattavuus tule esille selvityksessä. Linnustonselvitysten ikää ei ole selvityksessä tunnistettu epävarmuustekijäksi, vaikka ELY-keskuksen näkemyksen mukaan alueen linnusto ei enää välttämättä vastaa selvityksissä esitettyjä lukuja ja lajeja.

Kuitenkin kun huomioidaan, ettei laillista velvoitetta muiden kuin suojeluperusteisten arvojen käsittelyn osalta ole Natura-arvioinnin laillisiin perusteisiin sisällytetty, on ELY-keskuksen näkemyksen

mukaan vaikutukset muihin kuin suojeluperusteiseen lajistoon tarkasteltu riittävällä tasolla, eikä täten lakiin perustuvaa täydennystarvetta ole linnustoseurantojen tai linnuston yhteisvaikutusten arvioinnin puutteista huolimatta. Huomioiden Varisnevan Natura-alueen merkitys alueelliselle linnustolle, on hankkeen linnustovaikutuksia kuitenkin tarkasteltava hankkeen vaikutusten arvioinnin yhteydessä, mihin nykyinen data on riittävää.

Vaikutusarvio

Hankkeen vaikutukset alueen linnustoon on määritelty vähäisiksi. ELY-keskus toteaa, että yksinään hankkeen osalta arvio voi olla oikean suuntainen, mutta huomauttaa, että sähkölinjahankkeen lisäksi alueelle suunnitellaan kuitenkin useita muita hankkeita, joissa on tunnistettu negatiivisia vaikutuksia linnustoon, mistä johtuen kokonaisriski linnuille voi olla yhteisvaikutukset huomioiden vähäistä voimakkaampi. Tämä huomio käsitellään perusteellisesti osiossa Yhteisvaikutukset. Lisäksi käytetty aineisto on vanhentunutta eikä todennäköisesti täysin vastaa alueen linnuston nykytilannetta. Arvioinnissa on arvioitu eri voimajohtovaihtoehtojen (110 ja 400 kV) vaikutusten lintuihin olevan jokseenkin samanlaiset. ELY-keskus katsoo arvion olevan oikean suuntainen, mutta arvioi voimajohtojen aiheuttamien riskien olevan hieman suuremmat 400 kV vaihtoehdossa.

Elinympäristön pirstoutuminen tulee vaikuttamaan voimakkaimmin aluetta mahdollisesti hyödyntävään metsoon ja teeriin, joista erityisesti metso on paikkauskollinen lintu. Yksinään hanke ei todennäköisesti varsinkaan 110 kV sähkölinjan toteutuessa aiheuta näille linnuille merkittävää haittaa, mutta alueen muiden hankkeiden kanssa vaikutukset voivat olla vähäistä merkittävämpiä.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

ELY-keskus voi yhtyä näkemykseen siitä, että lähelle kaavailluista tuulivoimaprojekteista ei aiheudu yhteisvaikutusten kautta merkittäviä vaikutuksia Varisnevan suojeluperusteisiin luontotyypeihin.

Hankkeen vaikutukset alueen linnustoon on määritelty vähäisiksi. Alueelle suunnitellaan kuitenkin useita muita hankkeita, joissa on tunnistettu negatiivisia vaikutuksia linnustoon. Näistä läheisen Bredåsenin hankkeen tapauksessa kielteiset vaikutukset linnustoon ovat jopa kohtalaiset. Yhdessä muiden hankkeiden kanssa voi olla mahdollista, että VE-B sähkölinjahankkeen haittavaikutukset linnustoon kohoavat merkittäviksi. Näihin vaikutuksiin sisältyy mahdollinen hankealueiden linnuston lentoa keskittävä vaikutus, joka ohjaa lintujen lentoa sähkölinjoja kohti sekä elinympäristöä pirstova vaikutus, joka vaikuttanee erityisesti ennen muuta metsoon ja teeriin. Vaikka linnusto ei ole Varisnevan Natura-alueen suojeluperuste, on Varisneva kuitenkin Natura-tietolomakkeessa luokiteltu FINIBA-alueella sijaitsevaksi pääasialliseksi linnustonsuojelualueeksi, ja vaikutuksia alueen

luontoarvoihin täytyy arvioida myös tämän tarkoituksensa mukaan. ELY-keskus katsoo, että useiden vähäisten tai sitä merkittävämpien eri hankkeiden yhteisvaikutusten takia ei voida sulkea pois merkittäviä vaikutuksia alueen linnustoon.

Yhteisvaikutusten arviointiin tulee sisällyttää myös mahdollisten yhteisvaikutusten aiheuttama haitta Natura-alueen ennallistamistoimenpiteisiin.

Vaikutukset Natura-alueen eheyteen

Hankkeella ei arvioida olevan merkittäviä kielteisiä vaikutuksia Varisnevan suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin. Alueelle ominaiseen lintulajistoon kohdistuvien kielteisten vaikutusten ei myöskään arvioida ylittävän merkittävän haitan kynnystä. Hankkeen ei arvioida vaikuttavan alueen rakenteeseen sellaisella tavalla, joka johtaisi joko luontotyyppien ekologisen toiminnallisuuden tai lajien liikkumismahdollisuuksien merkittävään heikentymiseen Natura-alueella.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan lopullista päätelmää vaikutuksista suojeluperusteisiin luontotyyppeihin ei voi nykyisen arvioinnin pohjalta tehdä ennen kuin arviointia on täydennetty valumavesien vaikutusten suhteen. Näin ollen myöskään vaikutukset alueen eheyteen eivät ole täysin arvioitavissa.

ELY-keskus arvioi hankkeella olevan mahdollisesti merkittävät linnustovaikutukset. Alueen eheyttä heikentävät useat tekijät kuten sähkölinjan raivauksesta aiheutuva pirstoutuminen, joka vaikuttaa mm. metson mahdollisiin reviireihin sekä sähkölinjojen aiheuttama liikkumishaitta ruokailulentoja tekeville linnuille sekä useiden alueelle suunniteltujen ja jo toteutuneiden tuulivoimahankkeiden muodostamat yhteisvaikutukset, jotka yhdessä Hömossenin sähkölinjahankkeen kanssa mm. keskittävät alueella liikkuvien lintujen lentoa sähkölinjoja kohti.

Kun huomioidaan, että 110 kV sähkölinjan perustamiseen tarvitaan pienemmät maastoa muokkaavat toimenpiteet, on oletettavaa, että 110 kV sähkölinjan aiheuttamat vaikutukset Natura-alueelle ovat yleisesti ottaen 400 kV linjaa vähäisemmät.

Sekä linnustoon, että luontotyyppeihin kohdistuu hankkeen johdosta lisääntyntä reunavaikutusta. Arvioinnin mukaan reunavaikutus nykyisellään voi ylittää jopa 250 m päähän nykyisestä sähkölinjasta ja tämä etäisyys tulee suunnitelman toteutustavasta riippuen lisääntymään 35–65 m. Kun otetaan huomioon Varisnevan alueen kapea muoto, reunavaikutuksen alainen alue käsittänee arviolta yli 10 % Natura-alueen pinta-alasta. Iso osa tästä pinta-alasta on reunan vaihettumismetsää, joka on syntynyt kuivumisen perusteella, joten lisääntyvää vaikutusta ei voitane pitää suoraan merkittävänä, mutta

kohtalaisen laajan vaikutuksen lisääntymistä ei voida myöskään pitää suotavana varsinkaan yhdessä yhteisvaikutusten kanssa. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vaikutus suojeluperusteisiin tuskin on merkittävä, mutta yhdessä muiden tekijöiden ja muista suunnista tulevien reunavaikutusten takia, ei suotava.

Natura-alueen ennallistamistoimiin kohdistuvasta mahdollisesta haittavaikutuksesta ei voi muodostaa täyttä kuvaa arvioinnin pohjalta.

Vaikutuksia lieventävät toimenpiteet

Alueella jo oleva ojitus todennäköisesti vähentää lisääntyvien valumavesien vaikutusta, kuten arvioinnissa todetaan, mutta koska ojat eivät ole suolle luontaisia ja niiden täyttäminen voi tulevaisuudessa olla osa Varisnevan ennallistamista, ei niiden lieventävää vaikutusta voi pitää pitkäaikaisena tai varmana ratkaisuna valumavesien vaikutuksen hallitsemiseksi. Puuston poiston valumavesien määrää lisäävää vaikutusta puolestaan voidaan pitää pitkäaikaisena vaikutuksena. Lisäksi on huomioitava, että ojat sijaitsevat Natura-alueen sisäpuolella, joten ojien mahdollisesta lieventävästä vaikutuksesta huolimatta valumavedet ja niiden mukana kulkeva aines pääsevät vaikuttamaan osaan keidassuot-luontotyypistä. Tämän vaikutuksen merkityksen arviointia hankaloittaa myös numeerisen datan puuttuminen hulevesien määrän kasvusta, mutta hulevesien voidaan vaikuttaa osaan luontotyypistä.

Sekä lintujen pesinnän häiritsemisen että valumavesien ja niiden sisältämien aineskuorman minimoimisen varmistamiseksi on hyvä ajoittaa rakennustyöt pesinnän ulkopuolelle, mahdollisuuksien mukaan lumiseen aikaan huomioiden myös aikaisin soitimensa aloittavat lintulajit. Näin vältetään myös maaperän rikkoutumisesta johtuvaa maa-aineksen piikkikuormaa valumavesien mukana.

Ukkosjohtimiin suunnitellut näkyvyyttä parantavat merkinnät vähentänevät törmäysriskiä, eikä hankkeesta todennäköisesti koidu merkittävää törmäysriskin lisääntymistä linnustolle. Hankkeen lintujen elinympäristön pirstoutumiseen sekä yhteisvaikutukset lintujen törmäyksiin eivät kuitenkaan muutu.

Lausunnon yhteenveto

ELY-keskus toteaa, että hankkeen vaikutuksia suojeluperusteena oleviin erityissuojeltavaan luontotyyppiin keidassuot ei voida täysin arvioida valumavesien puutteellisen vaikutusselvityksen takia, mistä johtuen arviointia on täydennettävä tarkoitukseen soveltuvalla menetelmällä, jolla valumavesien ja niiden kuljettaman kiinteän ja liuenneiden aineiden ja ravinteiden määrää ja muutoksen suuruutta ja merkitystä voidaan arvioida.

Myös arviointi ennallistamistoimiin kohdistuvasta haitasta tulee sisällyttää arviointiin.

Hankkeen reunavaikutukset jäävät todennäköisesti alle merkittävän, mutta eivät ole suotavia, kun huomioidaan muut lievät heikentävät vaikutukset hankkeesta ja alueella käynnissä olevista muista hankkeista.

ELY-keskus arvioi hankkeen omien ja muiden hankkeiden yhteisvaikutusten aiheuttavan alueen linnustoon vaikutuksia, jotka voivat olla vähäistä merkittävämpiä. Tällöin suojeluperusteena olevat luontotyytit voivat säilyä, mutta suojeltavien luontotyyppien kohdelajit voivat alueella kärsiä haittaa. Hankkeen omat haittavaikutukset eivät kuitenkaan todennäköisesti muodosta merkittävää haittaa alueen linnustolle, jos suunnitellut haittojen lieventämistoimenpiteet toteutetaan kokonaisuudessaan. Kaikkien alueelle suunniteltujen eri hankkeiden toteutuessa alueen linnustoon kohdistuu kuitenkin merkittävää painetta, jota tämä hanke lisää.

Hankkeen selvityksen tietoja tulee täydentää mainitulla tavalla hulevesien osalta, mutta yleisesti ELY-keskus voi todeta, että 110 kV sähkölinjan vaikutukset ovat 400 kV linjaa vähäisemmät ja 110 kV vaihtoehto aiheuttaa alueelle pienemmät vaikutukset.

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on valmisteltu luonnonsuojelun valvontaryhmässä ja hyväksytty sähköisesti viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Jenni Laitamäki ja ratkaissut ryhmäpäällikkö Johanna Kullas. Lausunnon valmisteluun on osallistunut ylitarkastaja Harri Kovakoski.

Lähteet

Balotari-Chiebao, F., Valkama, J. & Byholm, P. (2021). Assessing the vulnerability of breeding bird populations to onshore wind-energy developments in Finland ', *Ornis Fennica*, vol. 98, no. 2, pp. 59–73.

Garthe, S., Schwemmer, H., Peschko, V., Markones N., Muller, S., Schwemmer, P. & Mercker M. (2023). Large-scale effects of offshore wind farms on seabirds of high conservation concern. *Sci Rep* 13, 4779 (2023).

Suomen ympäristökeskus, 25.8.2025: Keidassuot, [Luontodirektiivin luontotyytit](#), verkkosivulta 24.11.2025

Tolvanen, A., Routavaara, H., Jokikokko, M., & Rana, P. (2023). How far are birds, bats, and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development ? – A systematic review. *Biological Conservation*, 288, 110382.

Ympäristöministeriö (2016). Linnustovaikutusten arviointi
tuulivoimarakentamisessa, Suomen ympäristö 1:2016.

Liitteet

Liite 1. Vaikutukset salassa pidettäviin lajeihin

Tämä asiakirja EPOELY/8891/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument EPOELY/8891/2025 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Kullas Johanna 09.12.2025 14:19

Esittelijä Laitamäki Jenni 09.12.2025 14:20